

INKOMENSONGELIJKHEID EN -HERVERDELING

Copyright Mark Van Couwenberghe (2026)

OVERZICHT

INKOMENSONGELIJKHEID EN -HERVERDELING

- H1: INKOMENSONGELIJKHEID
- H2: INKOMENSHERVERDELING

HOOFDSTUK 1 (LPD 6): INKOMENSONGELIJKHEID

- 1. BASIS: WAT IS INKOMEN?**
- 2. INKOMENSVERDELING**
- 3. CIJFERMATIGE METING VAN INKOMENSONGELIJKHEID**
- 4. GRAFISCHE VOORSTELLING VAN INKOMENSONGELIJKHEID**
- 5. OORZAKEN VAN INKOMENSONGELIJKHEID**

HOOFDSTUK 1 (LPD 6): INKOMENSONGELIJKHEID

6. VERMOGENSONGELIJKHEID

1. BASIS: WAT IS INKOMEN?

1.1 GEVALSTUDIE

Lees de volgende krantenkoppen

(1) RENTE ZIT IN DE LIFT

**(2) GEMIDDELD LOON IN VLAANDEREN
ONGEVEER €2.900**

**(3) BELGISCHE BOEREN
BETALEN ELK JAAR €343
PER HECTARE AAN PACHT**

Vraag: welke **productiefactoren** herkennen we in de voorbeelden?

ARTIKELNUMMER	PRODUCTIEFACTOR

1.2 INKOMEN

Inkomen is de vergoeding die ter beschikking wordt gesteld van de eigenaars van de productiefactoren.

Kapitaal: huur, interest/rente, dividend, ...

Arbeid: loon/salaris

Natuur: pacht

Opmerking 1: “ondernemerschap” is een vierde productiefactor die wordt beschouwd als een onderdeel van de productiefactor “arbeid”. De vergoeding voor ondernemerschap is winst. In dit thema zoomen we enkel in op de inkomens van natuurlijke personen.

Opmerking 2: ofschoon de landbouwsector krimpt blijft pacht een inkomen voor vele grondeigenaars. In 2023 betaalde een Belgische landbouwer gemiddeld 343 euro per hectare per jaar voor de huur van geploegde grond en 294 euro per hectare voor grasland.

De uitspraak "data is het nieuwe goud" betekent dat data in onze digitale economie de meest waardevolle en gewilde grondstof is geworden en de huidige tech-revolutie in de economie wordt aangedreven door informatie.

Daarom beschouwen meer en meer economen data als een nieuwe productiefactor.

1.3 VERMOGEN

De begrippen “inkomen” en “vermogen” worden vaak door elkaar gebruikt. Toch zijn het twee verschillende concepten.

Vermogen is de totaliteit van bezittingen van een persoon (of vennootschap).

Netto-vermogen is het verschil tussen de bezittingen en de schulden.

Voorbeelden van vermogen zijn: spaargeld, aandelen, vastgoed, antiek, ...

Het verband tussen de twee begrippen is dat **vermogen leidt tot het genereren van inkomen**. En dat **inkomen zorgt er weer voor dat het vermogen aangroeit**.

Zo levert een spaarboekje interest op. Als de verdiende interest verder wordt gespaard, neemt het spaargeld toe.

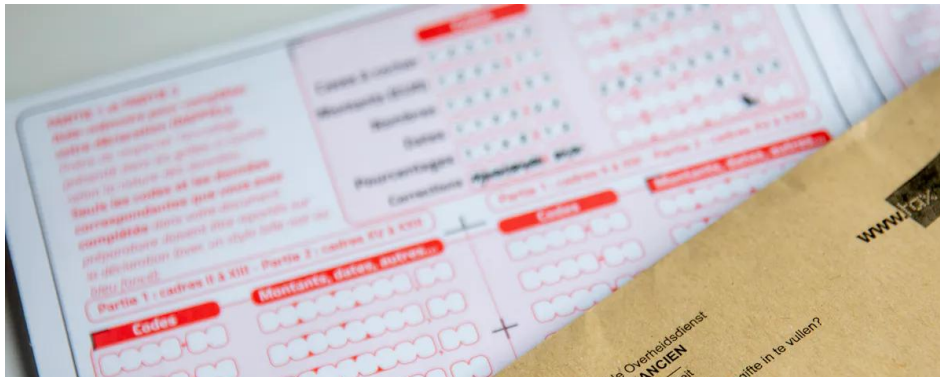
Opmerking: we zullen ons in dit thema vooral focussen op het concept inkomen.

1.4 BELASTINGAANGIFTE

Waar vinden we gegevens over de Belgische inkomens?

De Belgische inkomens staan in de jaarlijkse belastingaangifte.

Elk gezin is verplicht om elk jaar het verworven inkomen aan te geven aan de belastingadministratie (fiscus).

aangifte op papier

TAXon**WEB**

digitale aangifte

De belastingaangifte maakt een onderscheid tussen:

Soort inkomen	Voorbeelden	
Inkomen uit onroerende goederen	Huur, pacht, ...	}
Inkomens uit roerende goederen	Intrest/rente, dividend, ...	
Beroepsinkomens	Loon/salaris, ...	}
Diverse inkomens	Schenking, erfenis, ...	

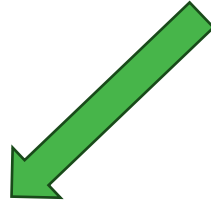
NATUUR EN KAPITAAL

ARBEID

We herkennen de verschillende **productiefactoren** in bovenstaande tabel.

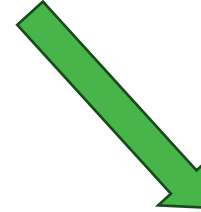
De som van alle verdiende inkomens is het national inkomen.

Er zijn twee types van inkomensverdeling

CATEGORIALE INKOMENS- VERDELING

Hoe is het nationaal inkomen verdeeld
over de productiefactoren?

PERSONELE INKOMENS- VERDELING

Hoe is het nationaal inkomen verdeeld
over de bevolking?

De categoriale inkomensverdeling geeft weer wat het aandeel is van de verschillende productiefactoren in het national inkomen.

Arbeidsinkomen is cruciaal en wordt – meer dan andere inkomenssoorten – gebruikt voor bestedingen.

Een laag arbeidsinkomen kan namelijk leiden tot een afname van de consumptie en omgekeerd.

De arbeidsinkomenquote is het aandeel van arbeidsinkomen in het nationaal inkomen.

Het aandeel van het arbeidsinkomen is de afgelopen decennia gedaald.

>>> dit kwam vooral ten goede aan de productiefactor kapitaal (winsten)

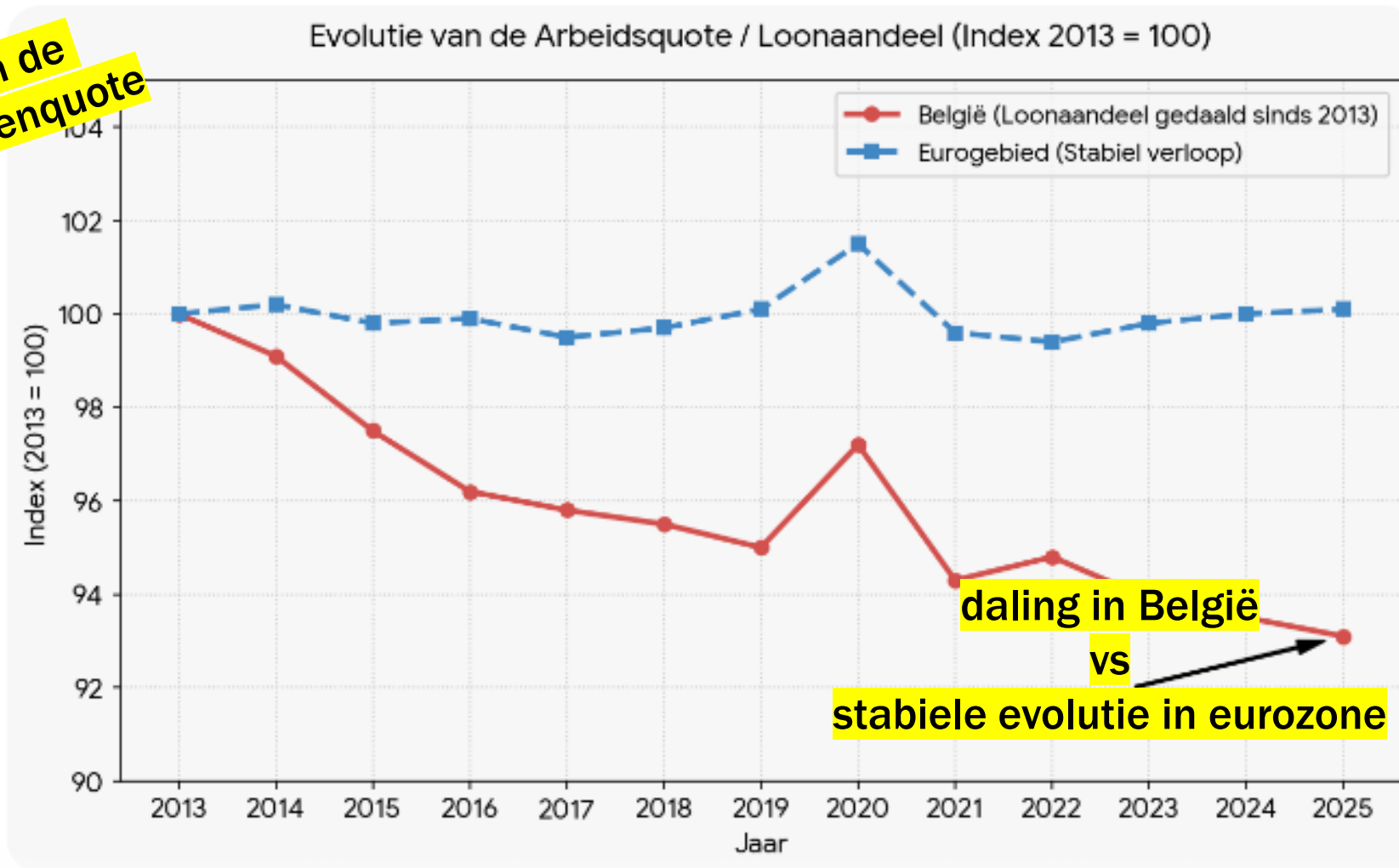
>>> dit wijst erop dat bedrijven een steeds kleiner deel aan arbeid besteden

>>> dit kan betekenen dat de productie steeds kapitaalintensiever wordt.

>>> dit leidt tot een daling van de werkgelegenheid, het afstoten van arbeidskrachten en een toename van de structurele werkloosheid

Eén verklaring voor de daling is te vinden in **structurele evoluties in bepaalde sectoren.**

**Evolutie van de
arbeidsinkomenquote**

De Belgische economie is **sterk afhankelijk geworden van uiterst kapitaalintensieve sectoren**, zoals de **farmaceutische en chemische industrie.**

Andere verklaringen voor de dalende arbeidsinkomenquote:

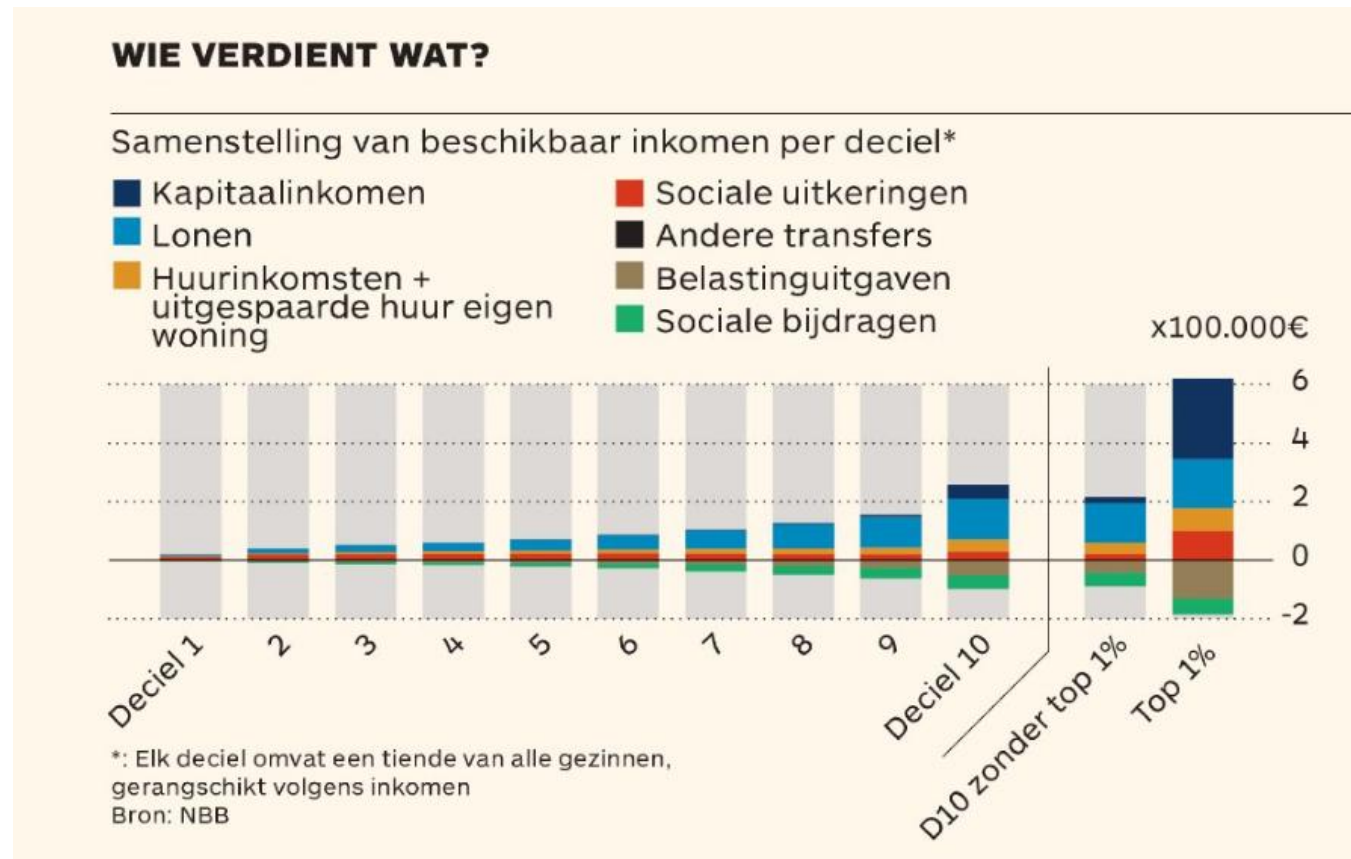
- **Tax shift**: de overheid verlaagde de arbeidskosten voor bedrijven (lagere socialezekerheidsbijdrage)
 - >>> het totale bedrag dat werkgevers aan 'arbeid' uitgaven, daalde, waardoor het Belgische aandeel van de arbeid in het bbp daalde
- **Loonnorm** (-Wet): een strikte beperking van loonsverhogingen bovenop de automatische indexering
 - >>> de reële lonen konden de productiviteitsgroei niet bijhouden
 - >>> een groter deel van de economische koek ging naar winst (kapitaal) in plaats van naar lonen (arbeid)

2020: stijging!

De economische activiteit en de winsten zijn tijdens de Covid-pandemie als gevolg van de lockdowns sterker gedaald dan het arbeidsinkomen, dat gedeeltelijk werd beschermd door tijdelijke werkloosheidsuitkeringen en overheidssteun

Jaar	Loonaandeel België (% toegevoegde waarde)
2013	57,7%
2014	57,2%
2015	56,3%
2016	55,5%
2017	55,3%
2018	55,1%
2019	54,8%
2020	56,1%
2021	54,4%
2022	54,7%
2023	54,2%
2024	54,2%

Het **aandeel van het arbeidsinkomen versus het kapitaalinkomen varieert ook naargelang de inkomensklasse.**

Het **kapitaalinkomen stijgt stelselmatig over de inkomensklassen**, en in de 1% topverdieners nemen kapitaalinkomsten de belangrijkste plaats in.

2. INKOMENSVERDELING

>>> PERSONELE INKOMENSVERDELING

De personele inkomensverdeling geeft aan hoe de inkomens van een land zijn verdeeld over de bevolking.

De meest courante manier om dit te doen is door de inkomens van de gezinnen op te delen in **inkomensklassen**.

Zo'n inkomensklasse heet een deciel.

Een **deciel is een tiende van alle gezinnen ingedeeld volgens inkomen**.

Opmerking: in alle statistieken wordt gewerkt met het netto-inkomen. Dat is het belastbaar inkomen, dat overblijft na het aftrekken van de kosten om het inkomen te verwerven (bv. kosten van beroepsverplaatsingen, specifieke beroepskledij, ...)

Hieronder vind je een voorbeeld van een personele inkomensverdeling.
De decielen zijn gerangschikt van laag inkomen naar hoog inkomen.

Decielen		Totaal netto belastbaar inkomen		
		Bovengrens (in €)	Totaal bedrag (in €)	% inkomen
Totaal	100,00%		254.676.934.997	100,00%
laagste inkomens	1	4.613	1.170.892.418	0,46%
	2	15.949	7.487.698.856	2,94%
	3	19.787	12.317.940.808	4,84%
	4	23.620	14.684.323.310	5,77%
	5	28.145	17.499.297.463	6,87%
hoogste inkomens	6	34.033	20.960.769.234	8,23%
	7	41.628	25.551.078.057	10,03%
	8	53.188	31.786.733.944	12,48%
	9	75.010	42.561.060.061	16,71%
	10		80.657.140.846	31,67%

3. CIJFERMATIGE METING VAN INKOMENSONGELIJKHEID

3.1 WAT IS INKOMENSONGELIJKHEID?

Inkomensgelijkheid betekent dat iedereen hetzelfde inkomen heeft.

Zijn de inkomens niet gelijk verdeeld over de inwoners, dan is er inkomensongelijkheid.

Deze wordt gemeten op basis van de personele inkomensverdeling (zie vorige slide).

Bij inkomensgelijkheid zou elk deciel (10% aangiftes) ook 10% van het nationaal inkomen moeten verdienen.

Het voorbeeld toont aan dat dit niet het geval is: de laagste 10% van de aangiftes verdient 0,46% van het inkomen, de laagste 20% verdient 3,40%, de laagste 30% verdient 8,24%, enz.

De hoogste 20% van de aangiftes verdient 48,38%, dat is bijna de helft van het nationaal inkomen!

De inkomens zijn dus ongelijk verdeeld over de bevolking.

Omdat de inkomensverdeling is gebaseerd op de belastingaangiftes, mogen we ervan uitgaan de werkelijke inkomensongelijkheid nog groter is...:

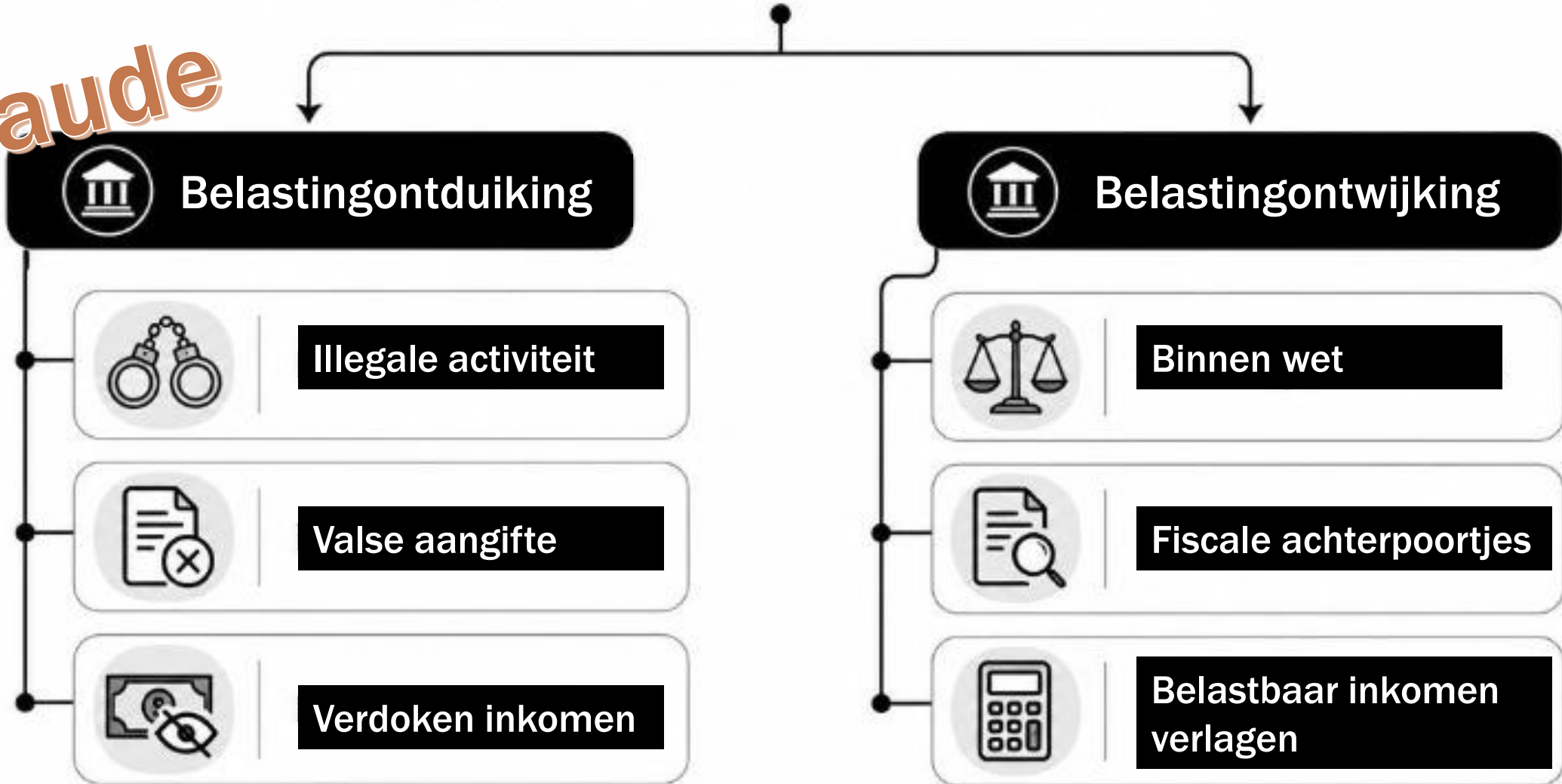
- Mensen zonder inkomen of met een te klein inkomen (bv studentenjobs) zijn belastingvrij
- Kapitaalinkomsten waarop al roerende voorheffing werd ingehouden, moeten niet meer worden aangegeven
- Belastingontwijking en/of belastingontduiking vertekenen het beeld.

Belastingontwijking is bedoeld om zo weinig mogelijk belastingen te betalen zonder de wet te overtreden.

Bij belastingontduiking wordt fraude gepleegd en de wet overtreden.

Belastingontduiking vs belastingontwijking

fraude

**Overheid pakt
wildgroei aan van
management-
vennootschappen**

belastingontwijking

belastingontduiking

Jean-Marie Pfaff heeft belastingfraude
bekend omdat hij bepaalde
inkomsten niet heeft aangegeven

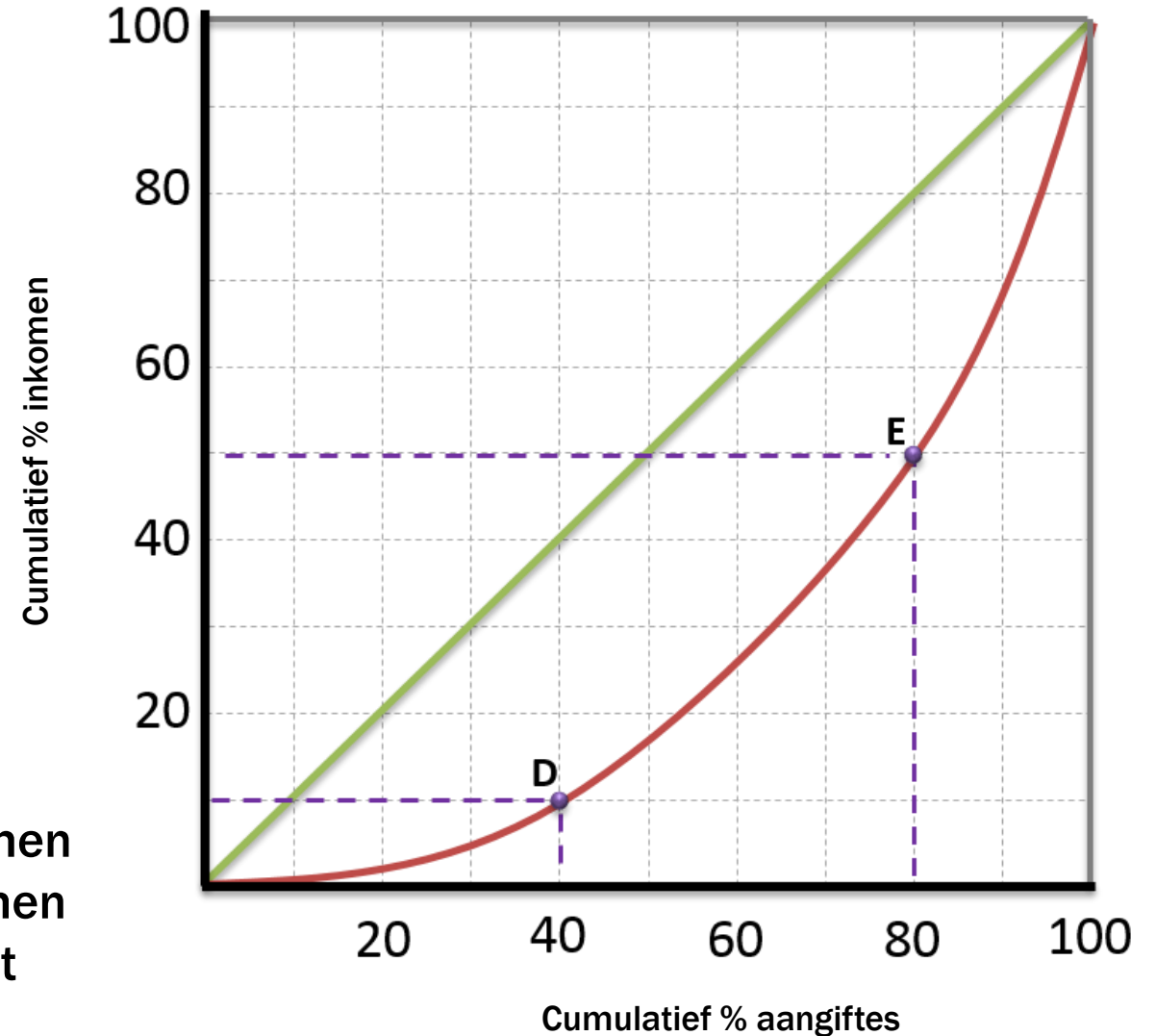

4. GRAFISCHE VOORSTELLING VAN INKOMENSONGELIJKHEID

4.1 LORENZCURVE

De Lorencurve geeft de inkomensongelijkheid van een land weer.

- De groene lijn geeft aan dat alle inkomens gelijk verdeeld zijn (theorie)
- De rode lijn of Lorenzcurve geeft de werkelijke inkomensverdeling aan,
 - D: 40% aangiftes verdient 10% inkomen
 - E: 80% aangiftes verdient 50% inkomen (dus de rijkste 20% aangiftes verdient 50% inkomen)

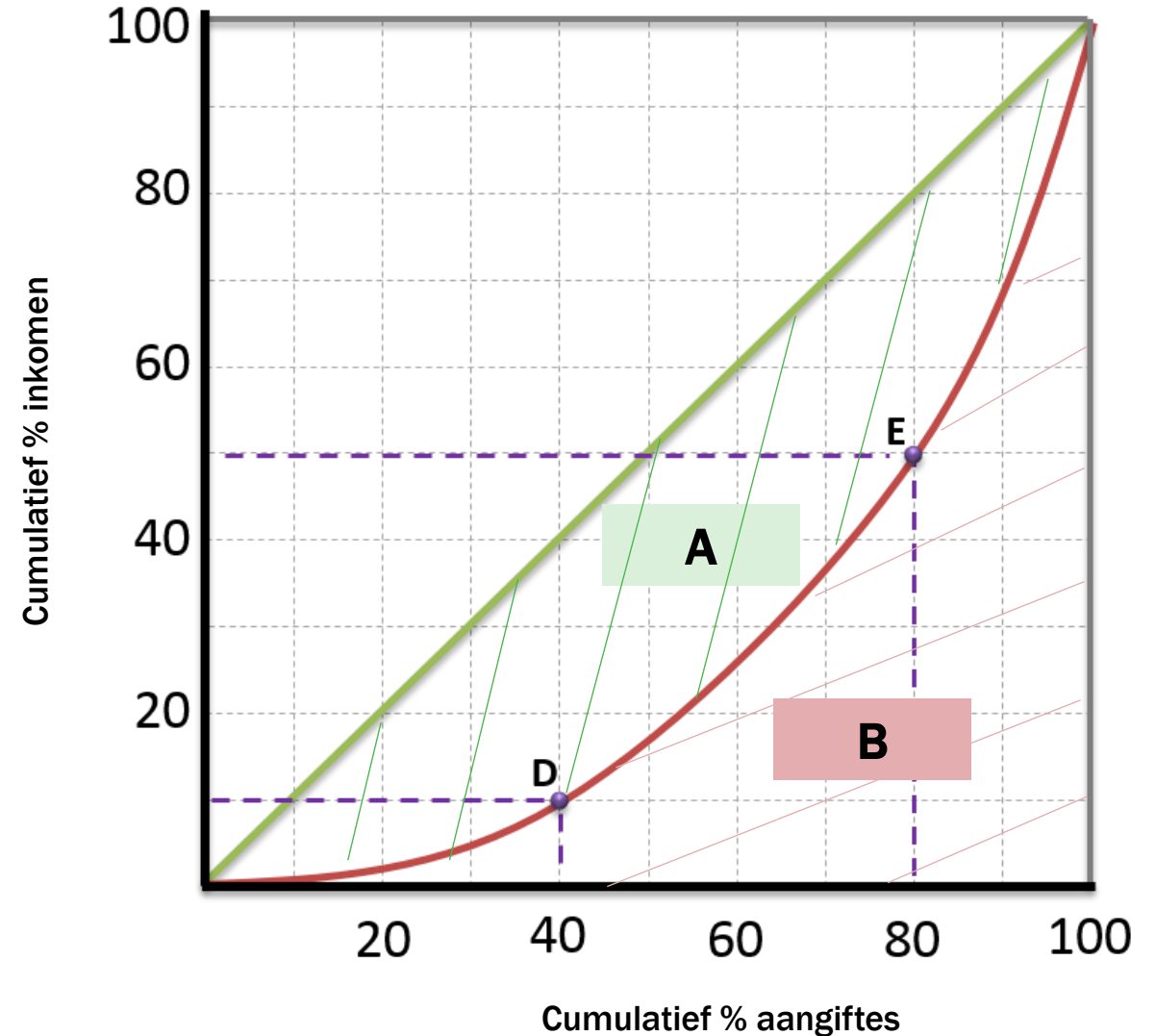

4.2 GINI-COEFFICIENT

De GINI-coëfficiënt geeft de inkomensongelijkheid van een land weer.

De GINI-coëfficiënt (GC) wordt bepaald door de oppervlakte tussen de groene lijn en de Lorenzcurve in verhouding tot de gehele oppervlakte onder de groene lijn

$$GC = \frac{\text{oppervlakte A}}{\text{oppervlakte A} + \text{B}}$$

Er kunnen zich 4 scenario's voordoen:

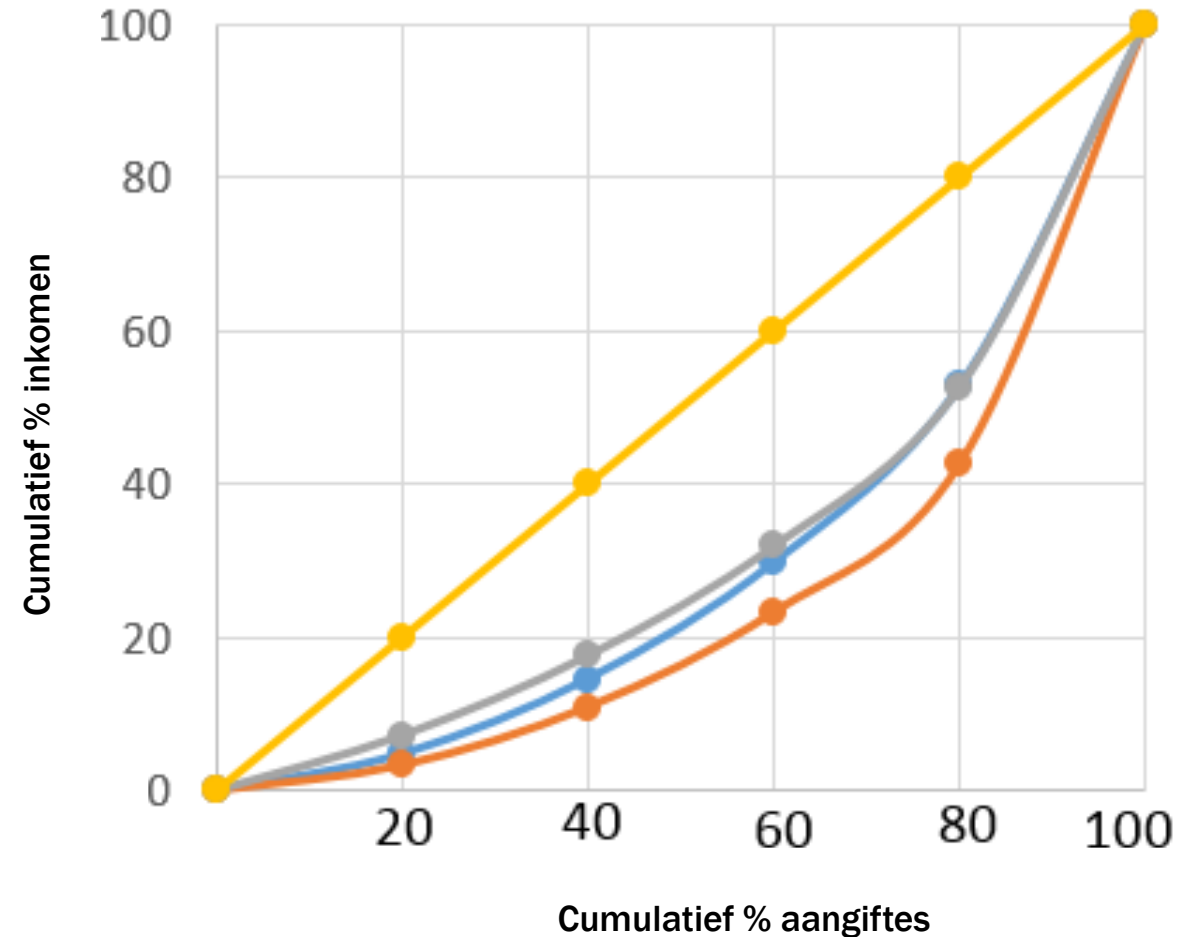
WAARDE GINICOEFFICIENT	BETEKENIS
GC = 0	De inkomens zijn volledig gelijk verdeeld (groene lijn valt samen met Lorenzcurve)
GC dicht bij 0	Relatief lage inkomensongelijkheid (kleine afwijking tussen groene lijn en Lorenzcurve)
GC dicht bij 1	Relatief grote inkomensongelijkheid (grote afwijking tussen groene lijn en Lorenzcurve)
GC = 1	Totale inkomensongelijkheid (één gezin heeft alle inkomen)

Voorbeelden van Lorenzcurves en GC van landen met hoge inkomensongelijkheid:

Grijs: Indonesië
GC 0,35

Blauw: Argentinië
GC 0,42

Rood: Brazilië
GC 0,52

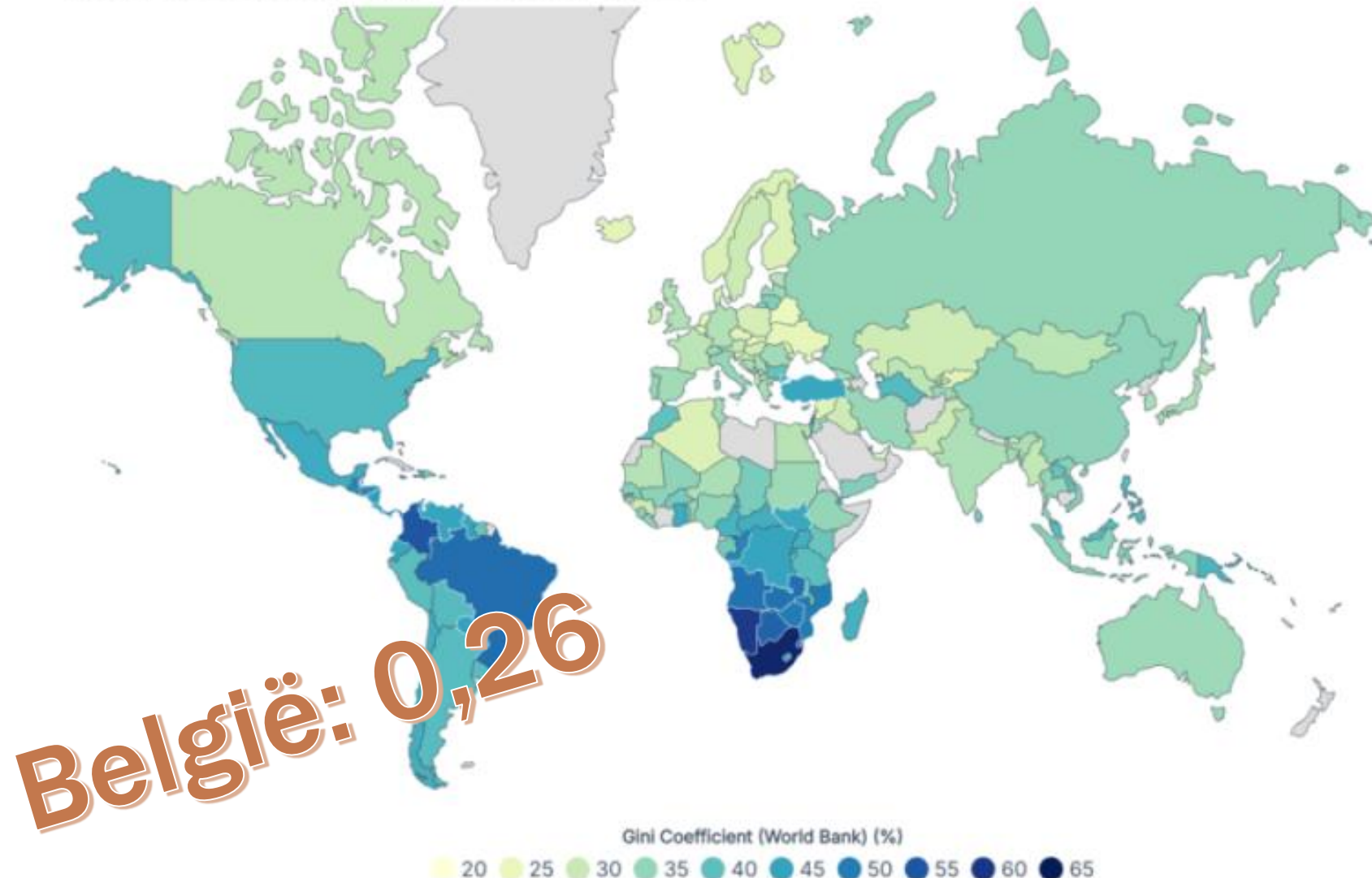

Verklaringen

INDONESIE	ARGENTINIE	BRAZILIE
Koloniale erfenis: concentratie van land en rijkdom bij kleine elite	Historisch grootgrondbezit → geconcentreerde rijkdom	Historische ongelijkheid: slavernij, kolonisatie en racisme legden een scheve basis
Regionale verschillen rijkere Java en armere platteland	Exportbusiness: winsten vloeien naar een kleine elite	Landconcentratie: weinig mensen bezitten het meeste land
Ongelijke toegang tot onderwijs en gezondheidszorg	Economische instabiliteit, inflatie en crisissen treffen armen	Toegang tot onderwijs ongelijk verdeeld
Informele arbeidsmarkt: lage inkomens en geen zekerheid	Informele arbeidsmarkt zonder bescherming	Informele arbeidsmarkt: veel onzekere, slecht betaalde banen
Weinig herverdeling door belasting of sociale zekerheid	Beperkte herverdeling via belastingen of sociale zekerheid	Weinig herverdeling via belastingen of sociale zekerheid

Kaart van de GC op wereldwijde schaal:

Gini Coefficient by Country 2025

Zuid-Afrika staat bovenaan de lijst met een heel slechte Gini-coëfficiënt van 0,63, terwijl Slowakije aan de andere kant van de schaal staat met slechts 0,24.

Ter vergelijking: de Verenigde Staten komen uit op 0,41 en China op 0,36.

Zie hoofdstuk 2

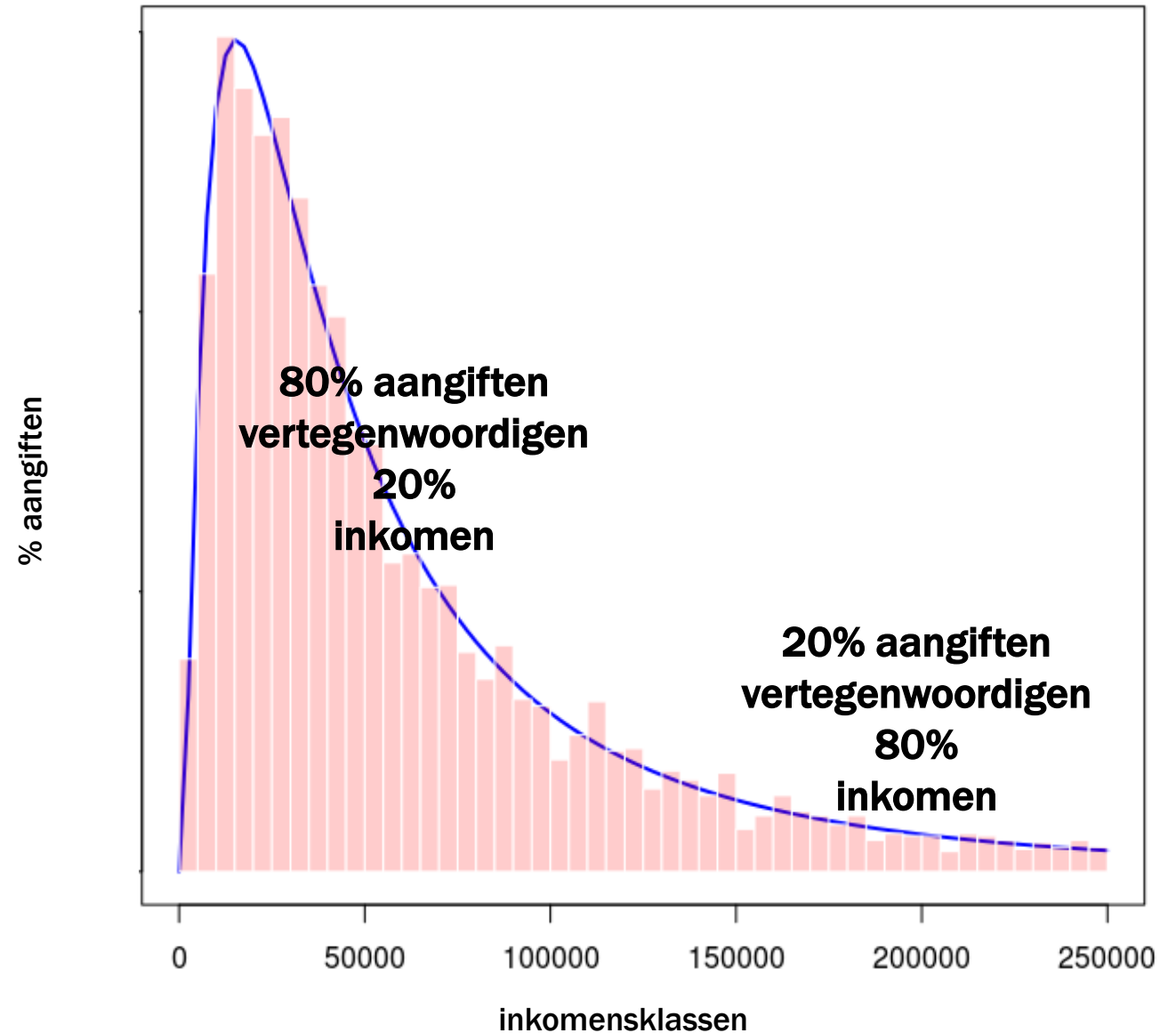
Landen met grote inkomensongelijkheid beschikken niet over instrumenten voor de herverdeling van rijkdom, zoals belastingen, sociale zekerheid en onderwijs, of deze functioneren slecht!

4.3 PARETOCURVE

Een andere grafische voorstelling van inkomensverdeling is de Paretocurve.

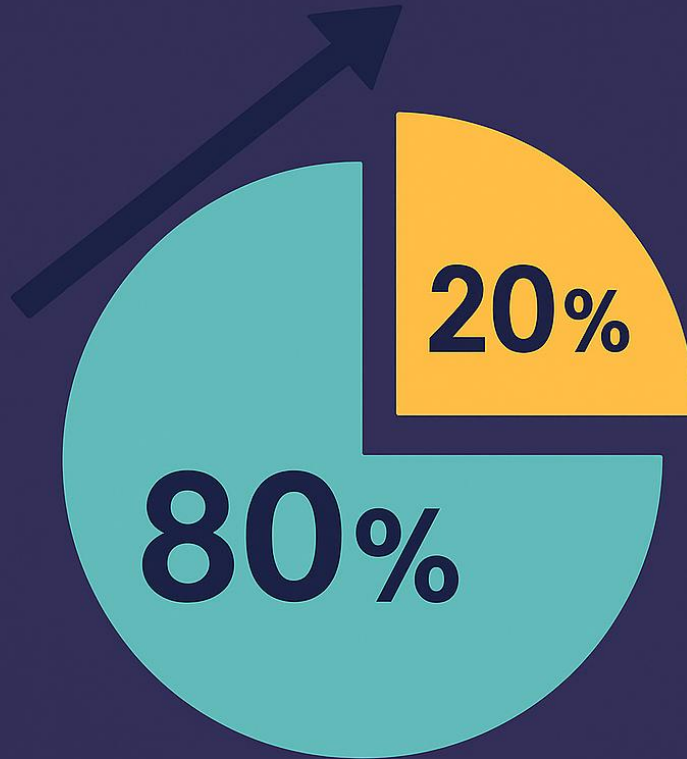
De Paretocurve geeft een “scheve” of ongelijke inkomensverdeling weer:

- aan de linkerkant van de grafiek zitten de laagste inkomens die de meeste aangiften vertegenwoordigen
- aan de rechterkant van de grafiek zitten de hoogste inkomens die de minste aangiften vertegenwoordigen

PARETO PRINCIPLE

80/20 RULE

Oorspronkelijk merkte de Italiaanse econoom Vilfredo Pareto in 1906 op dat **80% van de grond in Italië eigendom was van slechts 20% van de bevolking.**

Later werd dit concept breder getrokken.

Voorbeelden:

Bedrijven: 80% van de omzet komt vaak van 20% van de klanten.

Productiviteit: 20% van je dagelijkse taken zorgt voor 80% van je belangrijkste resultaten.

5. OORZAKEN VAN INKOMENSONGELIJKHEID

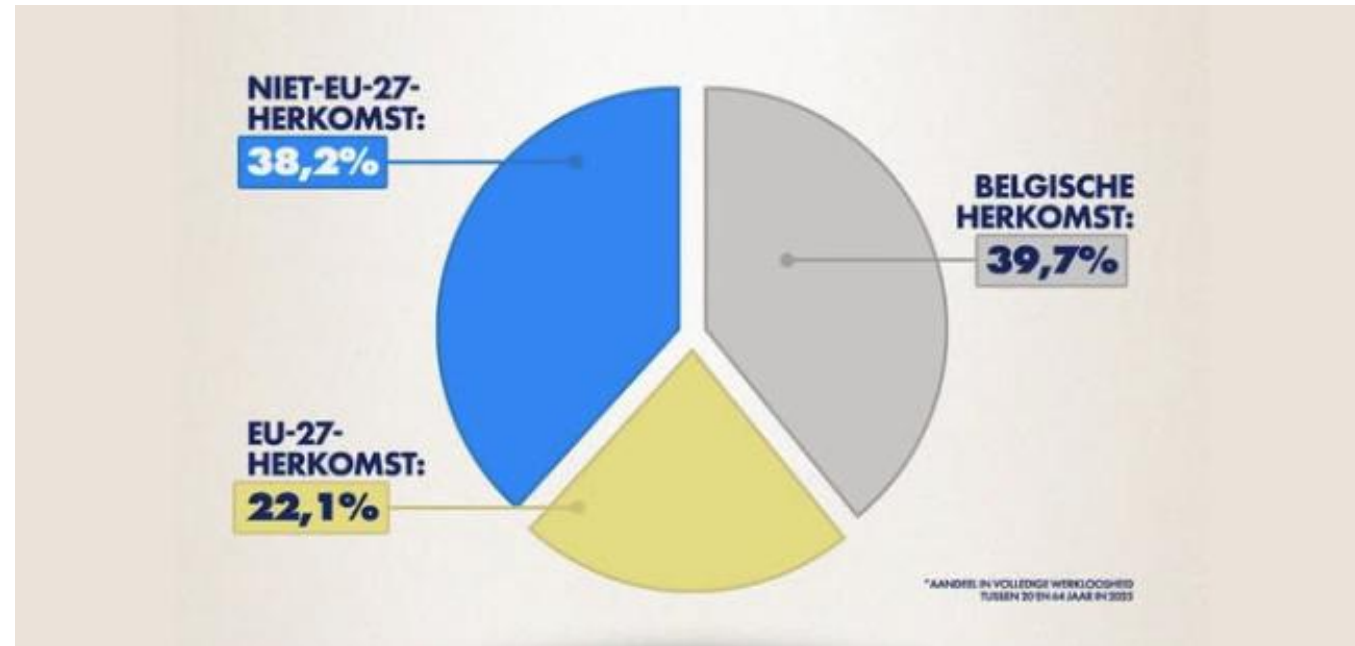
Er bestaan inkomensverschillen tussen werkenden; de inkomens zijn ongelijk verdeeld. Dit kan worden verklaard door de volgende factoren:

Geslacht: Er blijft een kloof bestaan tussen mannen en vrouwen, hoewel deze kleiner wordt.

Herkomst: een in België geboren werknemer heeft een hoger inkomen dan een werknemer uit een ander land van de Europese Unie, en het verschil is nog groter bij werknemers die van buiten de EU komen.

Opleiding: werknemers met een diploma hoger onderwijs hebben een hoger inkomen dan mensen met een lager diploma of zonder diploma.

Het relatief hoge werkloosheidspercentage onder migranten van buiten de EU is een van de oorzaken van inkomensongelijkheid in ons land.

Migranten van buiten de EU worden in België geconfronteerd met aanzienlijke belemmeringen als gevolg van strenge taalvereisten, ingewikkelde procedures voor de erkenning van buitenlandse diploma's en structurele discriminatie op de arbeidsmarkt.

5. OORZAKEN VAN INKOMENSONGELIJKHEID

Arbeidsmarkt: er bestaan horizontale inkomensverschillen tussen werknemers uit verschillende sectoren en verticale inkomensverschillen tussen werknemers met verschillende leeftijden, verantwoordelijkheden en anciënniteit.

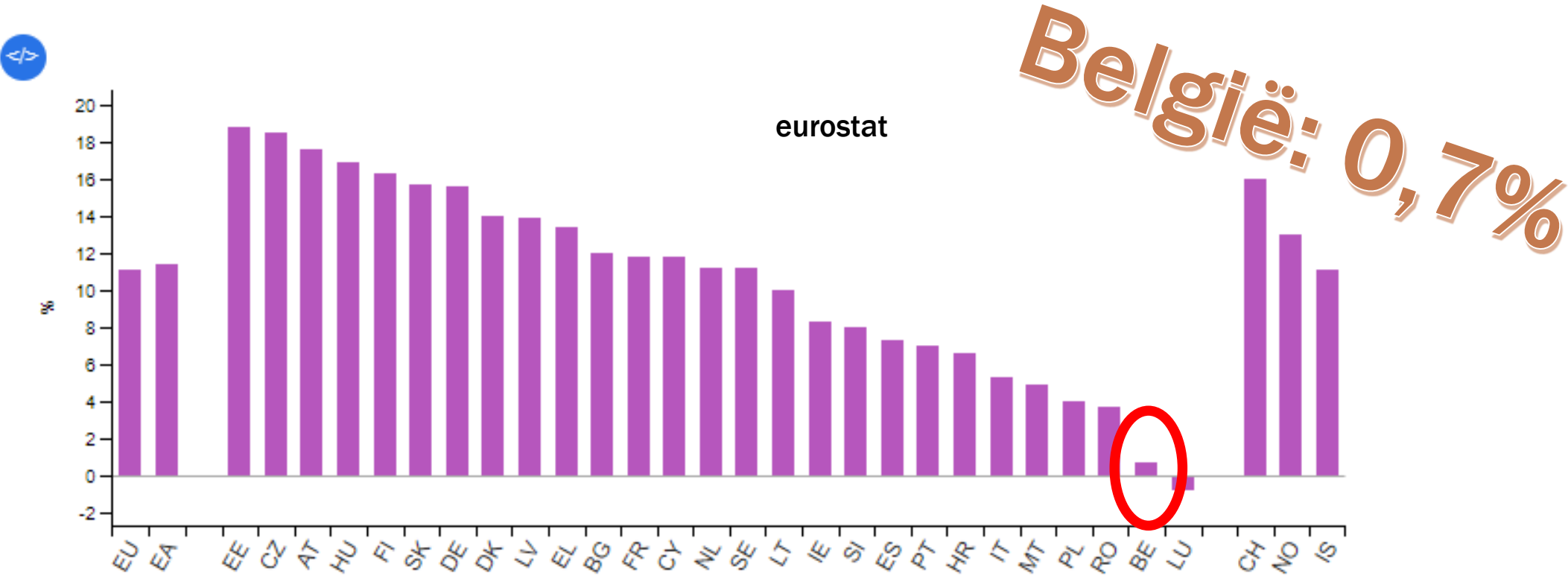
Bovendien speelt het werkritme een rol: mensen die voltijds werken verdienen meer dan deeltijdwerkers.

Vermogen: werknemers met een groot vermogen hebben een hoger inkomen dan werknemers met minder of geen vermogen.
Vermogen is ook een bron van inkomsten.

Persoonlijke factoren: verschillen in talent, doorzettingsvermogen enz. kunnen eveneens inkomensverschillen tussen mensen verklaren.

In 2024 bedroeg de gemiddelde, niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen in de EU 11,1%.

Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen in 2024

In 2024 noteerden Estland en Luxemburg binnen de EU respectievelijk de hoogste (18,8 %) en de laagste (-0,8 %) loonkloof tussen mannen en vrouwen, voordat rekening werd gehouden met factoren die van invloed zijn op het uiteindelijke loon.

De 10 best betalende sectoren in de Belgische economie:

De 10 best betalende sectoren	Gemiddeld bruto maandloon	Tov het nationale gemiddelde
Chemie & farma	5.262 euro	+ 19,05%
Overheid	4.938 euro	+ 11,72%
Energie & milieu	4.866 euro	+ 10,09%
Overige industriële sectoren	4.812 euro	+ 8,87%
Elektronica & technologische industrie	4.795 euro	+ 8,48%
Onderwijs, vorming & wetenschappelijk onderzoek	4.788 euro	+ 8,33%
Bank & verzekeringen	4.734 euro	+ 7,10%
Productie van voeding en andere consumptiegoederen	4.688 euro	+ 6,06%
Telecom, ICT & internet	4.459 euro	+ 0,88%
Zorgsector	4.437 euro	+ 0,38 %

De 10 sectoren met de laagste lonen in de Belgische economie:

De 10 minst betalende sectoren	Gemiddeld bruto maandloon	Tov het nationale gemiddelde
Horeca	3.538 euro	- 19,95%
Toerisme, sport & recreatie	3.543 euro	- 19,84%
Media, marketing & communicatie	3.631 euro	- 17,85%
Klein- en groothandel	3.844 euro	- 13,03%
Land- en tuinbouw, veeteelt & visserij	3.898 euro	- 11,81%
Human resources	3.939 euro	- 10,88%
Diensten aan ondernemingen en particulieren	4.028 euro	- 8,87%
Textielindustrie & mode	4.151 euro	- 6,09%
Bouw	4.167 euro	- 5,72%
Studiebureaus & engineering	4.205 euro	- 4,86%

5. OORZAKEN VAN INKOMENSONGELIJKHEID

Geluk of pech: sommige mensen hebben de wind in de rug en een hoger inkomen omdat ze bijvoorbeeld een erfenis ontvangen of de loterij winnen; voor anderen kunnen tegenslagen (bijvoorbeeld door ziekte of een ongeval) leiden tot een lager inkomen.

Als we het bredere plaatje bekijken, zijn er natuurlijk de **inkomensverschillen tussen werkenden en niet-werkenden**, namelijk mensen die van een uitkering leven.

Een economie met grote inkomensongelijkheid kampt met veel **armoede**.

6. VERMOGENSONGELIJKHEID

Nationale Bank: inkomensongelijkheid is groter dan gedacht

Lees de volgende tekst

De inkomensongelijkheid in ons land is groter dan gedacht, een gevolg van de topinkomens die vaker uit lager belaste kapitaalinkomsten bestaan. Dat leert een studie van de Nationale Bank die de volledige economische koek beter in kaart brengt.

Nadat academisch onderzoek in het najaar van 2024 ook al had gewezen op een groter dan gedachte én stijgende inkomensongelijkheid in ons land, is de Nationale Bank van België (NBB) nu tot dezelfde conclusie gekomen.

De Gini-coëfficiënt - die de ongelijkheid van een land weergeeft op een schaal van 0 (perfect gelijk) tot 1 - bedraagt volgens nieuwe berekeningen niet 0,25 maar 0,3. Het gaat hier om het beschikbaar inkomen, ná belastingen en sociale uitkeringen.

Conclusie 1:

Vooraf bij de hoogste 1 procent inkomens is een forse scheeftrekking zichtbaar. In die groep domineren de kapitaalinkomsten (dividenden, rente) en die zijn typisch lager belast dan arbeidsinkomen.

Het maakt ook dat het effectieve belastingtarief voor de top 1 procent - ongeveer 29 procent - lager is dan dat van een groot deel van de Belgische gezinnen.

Conclusie 2:

Uit het onderzoek blijkt nog een tekortkoming in de manier waarop inkomensongelijkheid tot nu toe is geanalyseerd, namelijk uitsluitend op basis van gegevens uit belastingaangiften.

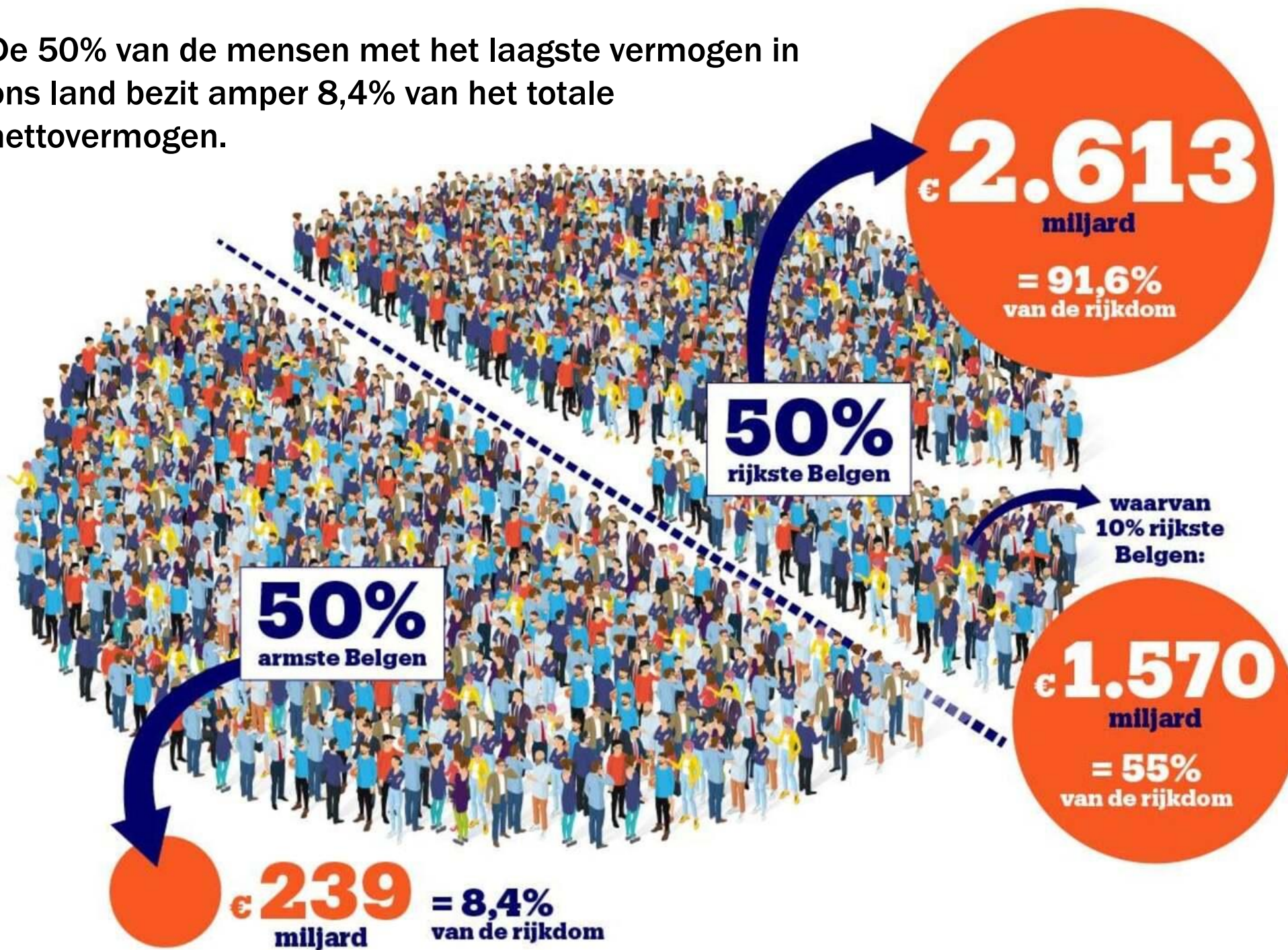
De NBB brengt ook vermogen en beleggingsinkomsten in kaart op basis van enquêtes onder huishoudens.

Het probleem is echter dat welgestelde huishoudens de neiging hebben hun vermogen te onderschatten.

Deze methode is daarom geschikt om inkomen uit arbeid in kaart te brengen, maar minder betrouwbaar voor vermogen.

De 50% van de mensen met het laagste vermogen in ons land bezit amper 8,4% van het totale nettovermogen.

De 50% van de mensen met het grootste vermogen in ons land bezit 91,6% van het totale nettovermogen.

De top 10% van de mensen met het grootste vermogen in ons land bezit 55% van het totale nettovermogen.